

„Last call“ tautiečiams užsienyje: nekaupkite PSD įsiskolinimo

2016 metų pabaigoje „Sodrai“ pradėjus radikalius privalomojo sveikatos draudimo (PSD) skolų išieškojimo veiksmus kilo šio toks sambrūzdis, nes kai kurie iš Lietuvos išvykę ir užsienio valstybėse įsikūrę tautiečiai sužinojo, kad yra skolingi PSD įmokų. „Lietuva net iš išvykusiųjų reikalauja pinigų ir nenori sugrįžtančių emigrantų“, – piktinosi jie, nors situacija susidarė dėl nežinojimo, kartais – aplaidumo, o išsprendžiama ji paprastai ir gan greitai. Kaip tai padaryti, konsultuoja „Sodros“ specialistai.

Kas nutiko?

Apie būtinybę sumokėti susidariusius PSD įsiskolinimus arba deklaruoti savo išvykimą „Sodra“ aktyviai informavo jau 2016-ųjų pavasarį, o metų pabaigoje pradėjo vykdyti priverstinio skolų išieškojimo procedūras – pinigų nuskaitymą nuo sąskaitų. Nors, kaip pažymi institucijos specialistai, įstatymais numatytos visos įmanomos išieškojimo priemonės, tačiau tikimasi, kad jų neprireiks ir pakaks aktyvios komunikacijos ir dabar vykdomų priemonių. Pagrindinis šio aktyvaus darbo tikslas – sumažinti skolininkų skaičių žmones paskatinant sutvarkyti dokumentus. Dokumentais patvirtinus, kad žmogus dirbo ir įmokas mokėjo kitoje šalyje, įsiskolinimas bus perskaičiuojamas ir PSD įmokų mokėti nebereikės.

Jei žmonės nesuskubs sutvarkyti dokumentų arba padengti įsiskolinimų, nuo vasario jiems galės būti taikomos išieškojimo procedūros, pateikiant mokėjimų nurodymus per PLAIS sistemą. Šiuo metu tai aktualu maždaug 20 tūkstančių žmonių, sumokėti PSD įmokas vėluojančių 11–12 mėnesių. Jų nesumokėtų įmokų suma – 5,7 mln. eurų.

Vėliau priverstinio išieškojimo priemonės bus taikomos visiems, PSD įmokų įsiskolinimų už 2–10 mėn. sukaupusiems žmonėms.

Kas turi mokėti PSD savarankiškai?

Primename, kad savarankiškai PSD įmokas kas mėnesį mokėti privalo nedirbantys ir jokios ekonominės veiklos nevykdantys bei valstybės lėšomis nedraudžiami žmonės. Būtent į šią grupę ir patenka emigravę lietuviai, nedeklaravę savo išvykimo kaip to reikalauja Lietuvos teisės aktai. Jei žmogus išvykimo nedeklaravo, laikoma, kad jis gyvena Lietuvoje ir, jei patenka į savarankiškai turinčių mokėti PSD įmokas grupę, bet jų nemoka, kaupia įsiskolinimą. Kitaip tariant, išvykimo nedeklaravus ir dirbant kitoje šalyje „de jure“ žmogus tampa Lietuvoje savarankiškai PSD įmokas mokėti privalančiu asmeniu, nors „de facto“ toks ir nėra – legaliai dirbant užsienyje, šios įmokos yra mokamos kitoje šalyje.

Negi tikrai „Sodra“ taip „engia“ emigravusius lietuvius?

Rinkdama PSD įmokas ir skatindama nekaupiti šių įmokų skolos „Sodra“ siekia užtikrinti, kad visi tautiečiai prirėkus galėtų gauti jiems reikalingą sveikatos priežiūros pagalbą. „Sodra“ nesiekia išieškoti skolų ar surinkti įmokų iš žmonių, kurie šių įmokų mokėti neturi ir tapo tik teoriniais skolininkais, tik ragina tokius tapusius sutvarkyti dokumentus. Dvigubą apmokestinimą socialinio draudimo įmokomis draudžia bendri Europos Sąjungos šalyse bei Norvegijoje, Šveicarijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine galiojantys teisės aktai

Tai ką daryti? Deklaruoti išvykimą!

Taip, tai – prioritetas #1. Gavote „Sodros“ pranešimą apie PSD įmokų įsiskolinimą, nors esate išvykęs? Deklaruokite. Nujaučiate, kad ir Jums gali būti priskaičiuotas PSD įsiskolinimas? Pasitikrinkite tai adresu www.sodra.lt/pasitikrink. O tada eikite deklaruoti išvykimo. Kuo greičiau, tuo geriau. Deklaravus išvykimą Jums ne tik bus nutrauktas tolimesnis PSD įmokų skaičiavimas, bet ir gali būti anuliuotas įsiskolinimas bei nutrauktos išieškojimo procedūros.

Išvykimą deklaruoti galite vienu iš šių būdų:

1. Deklaruokite išvykimą Registrų centrui atvykę į savivaldybę ar seniūniją pagal ankstesnę gyvenamąją vietą, taip pat atvykę į šalyje, kurioje gyvenate, veikiančią Lietuvos diplomatinę atstovybę. Registrų centras išvykimą fiksuoja nuo faktinės deklaracijos pateikimo dienos, todėl tai sustabdys tolimesnį PSD įmokų Jums skaičiavimą, tačiau nepanaikins skolos už ankstesnį laikotarpį. Dėl šio momento skaitykite 3 punktą.
2. Deklaruokite išvykimą deklaraciją užpildę per Elektroninės valdžios vartus. Prisijungti ir deklaraciją užpildyti reikia adresu www.epaslaugos.lt, tačiau tam reikia turėti galimybę prisijungti prie Lietuvoje veikiančio banko elektroninės bankininkystės sistemos arba turėti elektroninį parašą.
3. Tam, kad „Sodroje“ būtų panaikinta skola už visus 2016 metus, Valstybinei mokesčių inspekcijai (VMI) pateikite galutinai iš Lietuvos išvykstančio asmens pajamų deklaraciją. Prisijunkite adresu deklaravimas.vmi.lt, suraskite deklaracijos formą GPM308 ir reikiamoje vietoje padėkite varnelę ir nurodykite išvykimo datą. Apie tai, kokiais būdais galima pateikti šią deklaraciją, informacijos ieškokite VMI interneto svetainėje.

Ką daryti, jei negaliu užpildyti deklaracijos atbuline data ir pateikti jos VMI?

Tokiu atveju Jums teks pateikti dokumentus, įrodančius, kad buvote draustas kitoje šalyje. Šią sritį reguliuoja bendri ES šalyse bei Norvegijoje, Šveicarijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine galiojantys teisės aktai.

Tinka bet kuri iš šių formų: **E104**, **S041**, **P45** ar **P60** pažyma arba kita pažyma, išduota kompetentingos įstaigos ir patvirtinanti asmens socialinį draudimą. Priimamos tik P45 ir P60 formos darbdavių išduotos pažymos, kitos formos, deja, netinkamos.

Dokumentus „Sodrai“ galima pateikti šiais būdais:

1. grįžus į Lietuvą ir atvykus į bet kurį „Sodros“ skyrių;
2. elektroniniu paštu panevezys@sodra.lt atsiuntus pasirašytą ir nuskenuotą prašymą bei nuskenuotus dokumentus. Originalų pateikti nereikia. Prašymo formą rasite **ČIA** (<http://www.sodra.lt/uploads/documents/files/Pra%C5%A1ymas%20d%C4%97I%20PSD%20perskai%C4%8Diavimo.doc>);
3. asmeninėje „Sodros“ paskyroje, adresu gyventojai.sodra.lt pateikus laisvos formos prašymą (*Naujas prašymas > Kiti > GPK1.2, Prašymas*; adresu reikia pasirinkti Panevėžio skyrių) bei prisegus prie jo nuskenuotus dokumentus. Originalų pateikti nereikia, tačiau dokumentus pateikiant šiuo būdu, reikia turėti galimybę prisijungti prie Lietuvoje veikiančio banko elektroninės bankininkystės sistemos arba turėti elektroninį parašą.

Duomenis, susijusius su PSD įmokų mokėjimo prievole, valdo kelios institucijos, jie kaupiami sistemose ir apdorojami žmonių. Deja, netikslumų ir nesusipratimų pasitaiko, bet į kiekvieną jų yra reaguojama ir jis yra ištaisomas. Tarkim, žmogus iš Lietuvos išvyko jau labai seniai ir tai deklaravo, tačiau jam – še tau, kad nori –

„Sodra“ vis tiek suskaičiuoja skolą. Taip galėjo nutikti dėl informacinių sistemų sutrikimų, atnaujinimo ar kitų priežasčių. Jei taip nutiko, dėl PSD skolos, apskaičiuotos už laikotarpį nuo 2016 m. sausio 1 d., kreipkitės į „Sodros“, o už ankstesnius laikotarpius – į Valstybinės mokesčių inspekcijos specialistus – ir mes būtinai Jums padėsime.

Reikalingą dokumento formą gauti užtrunka labai ilgai

Suprasdama, kad procedūros įvairiose šalyse gali užtrukti, „Sodra“ numatė galimybę laikinai nukelti PSD skolos išieškojimą.

Apskaičiuota, kad gauti reikalingą dokumentą iš kitų šalių socialinį draudimą administruojančių institucijų ar agentūrų užtrunka apie 4 mėnesius. Būtent šiam laikotarpiui, pateikus prašymą, gali būti nukeltos skolos išieškojimo procedūros. Prašymą galite užpildyti adresu <http://sodra.lt/lt/situacijos/informacija-gyventojams/savarankiskai-moku-psd-ismokas>.

Jį pateikti galima šiais būdais:

1. grįžus į Lietuvą ir atvykus į bet kurį „Sodros“ skyrių;
2. elektroniniu paštu panevezys@sodra.lt atsiuntus pasirašytą ir nuskenuotą prašymą. Prašymo originalo pateikti nereikia. Prašymo formą rasite **ČIA** (<http://www.sodra.lt/uploads/documents/files/Pra%C5%A1ymas%20d%C4%97I%20sankcij%C5%B3%20netaikymo.doc>);
3. asmeninėje „Sodros“ paskyroje, adresu gyventojai.sodra.lt pateikus laisvos formos prašymą (*Naujas prašymas > Kiti > GPK1.2, Prašymas*; adresatu reikia pasirinkti Panevėžio skyrių). Originalų pateikti nereikia, tačiau dokumentus pateikiant šiuo būdu, reikia turėti galimybę prisijungti prie Lietuvoje veikiančio banko elektroninės bankininkystės sistemos arba turėti elektroninį parašą.

Tuo atveju, jei skola bus išieškota, bet vėliau prievolė mokėti įmokas bus panaikinta (pagrindus dokumentais, kad įmokas už tą laikotarpį mokėjote kitoje šalyje), nuskaityta suma, pateikus prašymą, Jums bus gražinta.

Dar daugiau naudingos informacijos ir atsakymus į dažniausiai užduodamus klausimus rasite adresu www.sodra.lt/emigrantams. Iškilus klausimų taip pat galite kreiptis į „Sodros“ informacijos centrą telefonu +370 5 250 0883 arba elektroniniu paštu info@sodra.lt.